

15. Основний зміст пізнавальної діяльності

Свідомість завжди є усвідомлене буття, висловлювання відношення людини до свого буття. **Знання – об'єктивна реальність, яку надано в свідомості людини, що у своїй діяльності відображує, ідеально відтворює об'єктивні закономірні зв'язки реального світу. Пізнання – процес, зумовлений суспільно-історичною практикою, придбання і розвитку знань, їх постійне поглиблення, розширення й удосконалення. Результатом такої взаємодії суб'єкта і об'єкта є нове знання про світ.** Термін “знання” звичайно використовується у трьох основних смислах: **1) здібності, уміння, навички, які базуються на поінформованості, як щось зробити; 2) будь-яка пізнавально значима інформація; 3) особлива пізнавальна одиниця, гносеологічна форма відношення людини до дійсності, яка існує поряд і у взаємозв'язку з практикою.** Саме другий та третій аспекти – і є предмет розгляду гносеології, теорії пізнання. **Теорія пізнання (гносеологія) – це розділ філософії, в якому вивчаються такі проблеми як природа пізнання, його можливості і межі, відношення знання і реальності, суб'єкта і об'єкта пізнання, досліджуються загальні передумови пізнавального процесу, умови достовірності знання, критерії його істинності, форми і рівні пізнання та ін. проблеми.** Термін “гносеологія” походить від грецьких слів “gnosis” – знання та “logos” – поняття, учення, тобто учення про знання. В сучасній літературі цей термін вживається в двох основних значеннях: 1) як вчення про загальні механізми та закономірності пізнавальної діяльності людини, і “знання взагалі”, незалежно від його конкретних форм і видів; 2) як філософська концепція, предметом досліджень якої є наукове пізнання в його специфічних характеристиках. В цьому випадку частіше використовується термін “епістемологія”. **Теорія пізнання (в обох значеннях цього терміну) тісно пов'язана з такими фундаментальними науками, як онтологія, діалектика, логіка і методологія.** Оскільки суб'єктом пізнання, центром усієї гносеології є людина, то вона широко використовує дані філософської антропології, етики, культурології, соціології та ін. наук про людину. Вивчаючи особистість пізнавального суб'єкта, теорія пізнання спирається на дані психології, фізіології, нейрофізіології, медицини. Великий і різноманітний матеріал для узагальнюючих висновків їй надають математика, кібернетика, природні й гуманітарні науки.